

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:5

Onder redactie van Prof. Dr K. SCHILDER, Kampen.

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; N. Baas, Amsterdam; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr E. T. v. d. Born, Helpman (Gr.); Mr A. Bouman, Rotterdam; Ir B. ter Brugge, Almelo; Dr K. J. Cremer, Kampen; Dr R. J. Dam, Kampen; Dr A. C. Drogendijk, Dordrecht; Dr D. van Dijk, Groningen; Drs D. J. Galle, Kampen; Mevr. G. Gilhuis-Smitskamp, Mijdrecht; Dr J. H. Hagenbeek, Zwolle; Dr J. van Herksen, Ermelo; Dr B. Holwerda, Kantens; A. Janse, Biggelenkerke; Dr P. Jasperse, Leiden; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr E. D. Kraan, Vlaardingen; A. Kulper, Utrecht; Dr C. Liudeboom, Amsterdam; Dr J. v. d. Linden, Zeist; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Drs Joh. Luijcknaar Francken, Rotterdam; Mevr. J. M. Th. Luijcknaar Francken-Schreuder, Rotterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meina, Groningen; Dr H. Mulder, Kloosterburen; Dr A. Ringnalda, Ermelo; P. J. Risseuw, 's-Gravenhage; C. Rijnsdorp, Rotterdam; A. Schilder, 's-Gravenhage; Dr G. K. Schoep, 's-Gravenhage; Dr R. Schippers, Wanawerd; Dr J. Smelik, 's-Gravenhage; Drs H. Smilde, Groningen; Drs H. Smitskamp, 's-Gravenhage; Dr N. Streefkerk, Wollega; D. Stroo, Bussum; J. Strikwerda, Zeist; Prof. Dr C. van Til, Philadelphia, Pa.; Dr C. Veenhof, Haarlem; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr M. Vreugdenhil, Meliskerke; Dr F. de Vries, 's-Gravenhage; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wielenga, Franeker; Dr D. K. Wielenga, Bellingwolde; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan:
Prof. Dr K. SCHILDER, Vloedijk 101, Kampen.

Drukkers-Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes.
Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f 250 per halfjaar bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f 750 en voor Ned.-Indië f 6— per jaar.
Advertentiën: 25 ct. per regel. — Losse nummers f 0.15.

INHOUD: Hoofdartikel: Eugenetica. II. — Uit de Schrift: Jona's prediking te Ninevé. (Jona 3:4b.) — Kerkelijk Leven: Dr H. H. Kuypers tituluur uit 1894 inzake ware en scheutkerk. Niet meer uit „recht“, maar alleen uit „genade“? „Oxford“ en „Edinburg“. „Herant“-nummers. Palestina-diorama's. Effatha en de schoolstrijd. — Even Parkeeren: De Heiland en onze zonde. — Pop. Wet. Schetsen: De klassieke filosofen over de onsterfelijkheid der ziel. II. — Lit. en Kunst: Beter bedoeld, dan gedaan. — Muz. Kroniek: Rond het Hammond-orgel. — Het Boek v. d. Week: De Duitse Kerkstrijd: Waarheid of leugen? — Perschoonw. — Kerkenieuws.

HOOFDARTIKEL

Eugenetica.

II.

Geschiedenis.

Het verlangen de goede geboorten te bevorderen bestond reeds in de klassieke oudheid. In het oude Griekenland b.v. wilde Plato (427—347 v. Chr.) een reiniging in de menschenmaatschappij toepassen op dezelfde wijze als de paardenkweker zijn gezonde en zieke dieren scheidt. Hetgeen lichamelijk of geestelijk niet deugt wordt verbannen, te vinding gelegd of gedood. Het huwelijk wordt door den Staat geregeld. Alleen de flinkste burgers mogen met elkaar huwen, waartoe de beste vrouwen voor de beste jongelingen worden uitgezocht. Het lot wees de combinaties aan, geldig voor enkele feestdagen. Een mannelijke leeftijd van 30 a 50 jaar gepaard aan een vrouwelijke van 20 a 40 jaar zou het beste nakroost beloven. Dadelijk na de geboorte wordt het kind van de moeder verwijderd, gezoogd door een min en verder van staatswege grootgebracht. Hoofddoel van Plato's heilstaal is derhalve verbetering van het menschenras door selectie, met negeering van de individuele waarde van den persoon. Alleen wat wel geboren is heeft recht op een plaats in de zon en dient te worden behouden. Liefde is in dezen „ideaal“ staat onbekend; de belangen van het individu worden meedoogenloos uitgeschakeld.

Behalve Plato overwoog eveneens Aristoteles (384—322 v. Chr.) de mogelijkheid om in de toekomst een beter nakroost te verkrijgen. Ook hij zocht dit te bereiken door allerlei regels voor het huwelijk op te stellen, waardoor de echt veredeld zou worden, wat den kinderen tot een zegen moet zijn. Dat de Staat hier de leiding moest nemen was voor Aristoteles een uitgemaakte zaak, aangezien de terreinen van geboorte en opvoeding beide van het hoogste belang zijn voor het lichamelijk, zedelijk en geestelijk gehalte der onderdanen. Alleen staatsgoisme, dat slechts gehoorzaamheid kent, kan de individuele vrijheid, die naar het inzicht van Aristoteles een beter nageslacht in den weg staat, voorkomen. Ter illustratie van de zienswijze van Aristoteles mogen enkele van zijn denkbeelden hier volgen.¹⁾

Wanneer van den aanvang af de wetgever moet toezien, dat de lichamelijke toestand van hen, die grootgebracht worden, de beste zij, dan geldt zijn eerste zorg het huwelijk, n.l. het tijdstip daarvoor en welke personen met elkander de echtverbintenis mogen aangaan. De kinderen moeten niet in leeftijd te zeer bij hun ouders achterstaan, ook moeten zij in leeftijd niet te dicht bij hun ouders staan. Omdat in den regel voor den man als uiterste termijn van procreatie de leeftijd van 70 jaar is gesteld en voor de vrouw van 50 jaar, moet bij het aangaan der echtelijke vereniging met die tijden rekening worden gehouden. De verbinding van zeer jeugdige personen is met het oog op kinderen verwekken niet goed. Ook voor

zelfbeheersching draagt het er toe bij slechts oudere meisjes uit te huwelijken. Aangewezen is het daarom, dat de meisjes trouwen op een leeftijd van ongeveer 18 jaar en de mannen van 37 of daaromtrent, want op dien leeftijd komt het huwelijk tot stand in den vollen bloei van het lichaam en bij beiden treedt het ophouden der procreatie op het gewenschte stadium in. Tevens zal de opvolging der kinderen, aangenomen, dat hun geboorte naar de gewone berekening dadelijk volgt, geschieden in de kracht van het leven, terwijl de bloeitijd der kinderen samenvalt met den naderenden ouderdom der ouders tegen hun 70ste jaar.

Wat den tijd van het jaar betreft voor het huwelijk, houden ook nu de meesten aan de goede gewoonte, die meebrengt de echtverbintenis in den winter aan te gaan.

Omtrent de vraag welke corporele gesteldheid het meest van nut is voor de ter wereld komende kinderen valt op te merken, dat noch de lichamelijke toestand der atleten, noch een te zorgvuldige verzorging, niet tegen inspanning bestand, deugdzam is voor de progenituur, maar wel een toestand tussehen deze beide in. Zeker moet de constitutie opgewassen zijn tegen inspanning en niet eenzijdig als bij de atleten, maar in overeenstemming met wat de mensch, die vrij is, pleegt te doen.

De zwangere vrouwen moeten zich lichamelijk in acht nemen voor een leven vol zorgeloosheid en voor te slappe voeding. De wetgever kan gemakkelijk hierin voorzien door voor te schrijven, dat zij dagelijks een wandeling moeten doen om in haar tempels eerbied te betoonen aan de godheden, onder wier bescherming de geboorte staat. Geestelijk past het hier vooral in nog kalmeren toestand te verkeren dan lichamelijk, want het schijnt, dat de lichaamsvrucht deelneemt aan de aandoening der moeder, zooals de planten aan de gesteldheid der aarde.

Ten slotte zij nog vermeld, dat Aristoteles te vinding leggen en het niet grootbrengen van gebrekkigen beide niet afkeurde en het opwekken van abortus²⁾ aanbeval bij noodzaak, n.l. waar een eenmaal bepaald kindertal werd overschreden. (Tussehen haakjes zij opgemerkt, dat ook Plato als middel tegen overbevolking abortus provocatus had goedgevonden). Intieme omgang evenwel met een ander vond hij onder alle omstandigheden afkeurenswaardig, zoolang men echtgenoot is of heet; wie zich daaraan te buiten ging gedurende de periode der progenituur werd getroffen met eerloosheid, de passende straf voor zoo'n misstap!

Een ander typisch voorbeeld van eugenetica vindt men in het verhaal, dat uit het oude Sparta tot ons komt. Volgens de overlevering werd aldaar koning Orchidamos tot hooge boete veroordeeld, omdat hij een vrouw onder de maat had gehuwd, waardoor Sparta gevaar liep voortaan kleine koningen in plaats van groote koningen voort te brengen.

Ook in de Renaissance vindt men sporen der eugenetica. Zoo laakt Desiderius Erasmus (1467—1536) in zijn „Samenspraken“ het „Ongeleijk Huwelijk“, waarbij de kansen voor het nageslacht om „goed“ geboren te worden niet groot zijn en zegt hij in zijn rede Encomium artis medicae (De lof der geneeskunst): „Daarom lette de wetgeving „der ouden, toen heb- en eezucht nog niet alles „bedorven hadden, vooral daarop, dat de licha- „men der burgers gezond, krachtig en evenredig „ontwikkeld waren.“ De bekende Dordsche geneesheer Dr Johan van Beverwijk (1594—1647) schreef in zijn beroemd werk „Schat der Gesont- „heyt“ omtrent de voortplanting van het mensche- „lijk geslacht: „Want uyt de stoffe der ouders komt „het, dat de kinderen kloek ofte slap zyn... In- „dien dan de Lantman, eer hy den acker bezaeyt,

Och, onze eeuw leeft uit 's menschen hoofd: zoekt haar kracht in 's menschen denken!

Zij, de denkeeuw, gleed daardoor af naar een denkbeeldige wereld: en wanende naar „werkelijkheid te dorsten“ liep ze niets dan de schimmen van haar gedachtenwereld na.

Hoe heel anders daarentegen leert God de Heere het ons!

God in zijn Woord zegt: De poorte der kennis ligt niet in uw hoofd, maar in uw hart. Het is niet zóó, als ware uw hoofd het middel om kennis te verzamelen en als diende uw hart slechts om uw gevoel te laten werken.

O, neen, in het minst niet!

Maar óók om verstandig te worden, óók om kennis te vergaderen, óók om wijsheid deelachtig te worden, moet ge de hoofdwerkzaamheid van uw persoon niet in uw hersenen, maar in de kamers van uw hart plaatsen.....

Het hart, wel te verstaan, niet als gevoelsorgaan, maar als plek in u, waar God werkt en van waaruit Hij werkt op uw hoofd en op uw hersenen ook.

Dr A. KUYPER.

De Heraut, No. 79, 12 Juni 1879.

„wel acht neemt om daer goet zaet in te werpen, „wetende dat van licht en voos zaet geen goede „vruchten en konnen voortkomen, hoe veel naer- „stiger en sorchvuldiger behooren de Ouders daer „op te letten in het teelen der kinderen, dewyl „de kinderen niet alleen en aerden na haer Ouders, „in wesen ende manieren, maar oock in de ge- „breken des lichaems... Daerom indien degene, „die sware en aenklevende Siekten onderhavig „zyn, haer onthielden van het voort-teelen, het „soude haer geruster en het menschelycke ge- „slacht beter wesen“. Evenzoo bepleit William Temple (1628—1689) in zijn geschriften de waarde van het lichamelijk „welgeboren“ zijn.

D.

A. G. D.

UIT DE SCHRIFT

Jona's prediking te Ninevé.

En hij predikte en zeide: Nog veertig dagen, dan zal Ninevé worden omgekeerd.
Jona 3:4b.

Wat er ook van de prediking gezegd mag worden, die Jona gehouden heeft op de straten en pleinen van Ninevé, dit is in elk geval zeker, dat hij in 't brengen daarvan de echte profet des Heeren is geweest. Jona heeft niet zichzelf en zijn eigen wonderlijke lotgevallen den Ninevieten uitgeschilderd, maar hij heeft gesproken de prediking die God tot hem spreken zou. (Vers 2.)

Hoe indrukwekkend had Jona anders kunnen spreken van zijn lotgevallen: van den storm op zee; van den angst der matrozen; van het besluit om hem over boord te zetten; van het griezelige verblijf in het ingewand van het zeedier; van zijn gebed en van zijn redding. Zou wel ooit een menschenleven meer stof opgeleverd hebben tot schoone verhalen, vooral met betrekking tot Gods bemoeienissen met een mensch, dan het leven van Jona? Is er wel een voorbeeld op te noemen van iemand wiens leven zoo wonderlijk geleid werd als dat van Jona?

En nu is Jona's geschiedenis in Ninevé wel bekend geworden. Blijkens het evangelie van Lucas heeft de Heere bij zekere gelegenheid herinnerd aan de historie van Jona en toen gezegd, dat het verblijf van Jona in het ingewand van den grooten visch voor de Ninevieten een teeken is geweest. Het ligt voor de hand dat de inwoners van Ninevé navraag deden naar het leven en den

1) Ontleend aan Dr H. J. Lulofs: Aristoteles over Engene- nese. N. T. v. Gen., 1927, II, blz. 2363.

2) Dit was echter alléén geoorloofd vóór de intrede van bewustzijn en teekenen van leven.

persoon van den profeet, die zoo plotseling in hun midden verscheen, en al vrij spoedig heeft vervolgens de een den ander ervan op de hoogte gebracht, dat Jona aanvankelijk geweigerd had zijn opdracht ten uitvoer te brengen en de vlucht genomen had op een schip. Bij brokstukken heeft men Jona's geschiedenis kunnen samenvoegen.

Maar toch — dat is niet de hoofdinhoud van de prediking van den profeet geweest. Neen, hij heeft het woord des Heeren gesproken en het gebod van God den menschen op het hart gebonden: Nog veertig dagen en de stad wordt verwoest! God van den hemel kan de ongerechtigheid en de goddeloosheid van de stad niet langer aanzien. Hij is vertoorn over de uitbrekende zonde, omdat Hij de Heilige is.

En in het brengen van dat getuigenis is Jona de echte profeet des Heeren.

Zoo moet ook de kerk des Heeren haar profetische taak in de wereld volvoeren. Er zijn door alle eeuwen heen echter menschen geweest, die de prediking van het woord Gods op den achtergrond gedrongen hebben en hun eigen levenservaring hebben opgedischt. In schoone woorden hebben zij gezegd wat er met hun leven gebeurd is en langs welke wonderlijke wegen zij tot de erkenning van het recht Gods zijn gekomen en hoe zij in diepe benauwdheid hebben leeren roepen tot God. Tegenwoordig heeft deze richting in het leven een nieuwe nuanceering gekregen in de Buchman-beweging. Daar handelt men ook in publieke samenkomsten van de leiding door God en acht men het spreken over iemands persoonlijke levensomstandigheden in veel gevallen van meer belang dan de verklaring van het Woord Gods. Zij, die echter aldus predikers willen zijn van het Evangelie, zijn er toch vlak naast. Aan zulke dienst-knechten heeft de Koning der kerk, Jezus Christus, niets. Neen — predik de prediking die Ik tot u spreek. Dat is het gebod, waaraan Jona en al de discipelen des Heeren hebben te gehoorzamen.

Predik het evangelie, zoo heeft het later weer geklonken uit den mond van den Heiland, aan alle creaturen! Die eisch moet volbracht worden. Een andere inhoud mag de prediking niet hebben. En natuurlijk, dan moet dat evangelie ook in zijn vollen omvang gebracht worden. De volle raad Gods moet gepredikt worden.

Dat God zóó lief de wereld gehad heeft, dat Hij Zijn eeniggeboren Zoon gezonden heeft, opdat een iegelijk, die in Hem gelooft niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe.

En zooals Elia met de woorden des Heeren gestaan heeft tusschen de goddelooze Baals-priesters, en zooals Jona met deze prediking gestaan heeft op de straten van het diepgezonden Ninevé en zooals Paulus met deze boodschap getrokken is door de heidensche steden van Griekenland en van Italië, zoo moet de kerk des Heeren van thans met dit Woord en met geen ander door de wereld gaan.

Daarvan moet getuigd worden dat God groot is en zeer te prijzen en dat Hij wil dat er bekeering is van de ongerechtigheid en een wandelen in de wegen des Heeren. Aldus moet de wereld van heden nog opgeroepen worden tot geloof en bekeering.

Dat wij dan als kerk van Christus, evenals Jona in gewilligheid die opdracht volvoeren. Dat er bij ons getrouwheid zij in het spreken van dat Woord Gods. „Prediken de prediking, die Ik tot u spreek”.

Niets anders.

H.-K.

H. M.

KERKELUK LEVEN

Dr. H. H. Kuypers tituluur uit 1894 inzake ware en scheur-kerk.

In ons vorig nummer herinnerden we aan de poging, indertijd uitgegaan van de classis Amersfoort, om met de leiders der toenmalige Christelijke Gereformeerden een publieke samenspreking te hebben in de Geref. kerk van Baarn, waar Dr. H. H. Kuypers destijds predikant was. Onze lezers weten reeds, dat die samenspreking geweigerd werd; o.a. uit een artikel van Prof. Dr. F. L. Rutgers, „Heraut” 889, 6 Jan. 1895, blijkt, dat er op den bepaalden dag van „hun geestverwanten niemand opgekomen was, om het woord te voeren”.

Niettemin is de vergadering doorgegaan, en hebben de sprekers van Gereformeerde zijde hun betoogen geleverd, en ook gepubliceerd. Het daaruit ontstane merkwaardige, en voor onzen tijd leerzame geschrift is verschenen onder den titel: „Scheurmakerij of Niet? Toelichtingen der Stellingen, waarover Dr. van Lingen c.a. de Openbare Samenspreking weigerden, voorafgegaan door een openbaren brief aan Dr. F. P. L. G. van Lingen, door de deputaten der Classis Amersfoort”. Hilversum, J. H. Witzel, firma Florke & Witzel, 1894.

In zijn gemeld „Heraut”-artikel noemt Prof. Rutgers de Chr. Geref. Kerk in zijn eigen terminologie: „het pas opgerichte Chr. Geref. Kerkgenootschap”, waarvoor men dan „leden” zoekt „aan te winnen”. „Eene scheuring, die in ongegrondheid bijna haars gelijke niet heeft”,

— ziedaar wat de kalme, elk woord wikkende Rutgers ervan oordeelt.

De schrijvers der referaten, de H. H. Dr. G. van Goor, Dr. H. H. Kuypers en Dr. H. Alting, denken en spreken niet anders.

Uit het „Referaat over Stelling II”, welk referaat van de hand van Dr. H. H. Kuypers is, citeren we:

„Dat de eerste vraag, of de Geref. Kerken in Nederland de ware Kerk van Christus zijn metterdaad de hartader van het geschil raakt, voelt geterond. — — — Hoe men het feit ook verbloemen wil, er heeft een breken plaats gehad met de Kerk, waartoe men behoorde, om daartegenover een andere kerk op te richten. En zoo goed is dit dan ook door Dr. van Lingen c.a. gevoeld, dat zij wel door de drifkracht van hun eigen beginsel moesten komen tot de uitspraak: dat de Geref. Kerken in Nederland valsche kerken zijn. Met die uitspraak is de strijd zuiver geworden. Wie met een Kerk breekt, moet die kerk wel voor de valsche verklaren, wil hij zelf niet onder het oordeel van scheurmakerij vallen” (bl. 11, 12). In een noot voegt Dr. H. H. Kuypers hier aan toe, dat Dr. v. Lingen wel uitspreekt, er verre van te zijn, te spreken van een valsche kerk en het oordeel aan den Heere over te laten, maar terecht stelt Dr. H. H. Kuypers daartegenover, dat „heel zijn (v. L.'s) brochure juist dient om aan te toonen, dat alle kenteekenen der valsche kerk bij ons (de Geref. Kerken) gevonden worden. „Het is zonderling” (zoo vervolgt Dr. H. H. Kuypers) „dat de Chr. Geref. broeders telkens op waarheid en oprechtte aandrigen, terwijl zij in hun eigen geschriften zoo zichzelf tegen spreken” (noot bl. 12).

Vervolgens toont Dr. H. H. Kuypers, bl. 27, aan, dat de onder Dr. v. Lingen c.a. hieengebrachten geen wetige voortzetting zijn van de uit de Scheiding opgekomen Chr. Geref. Kerk. Men hoort:

„Zeker, één ding hebben zij van de vroegere Chr. Geref. Kerk overgenomen, wat wij niet hebben, dat Collegiale Kerkstelsel, dat Statuut van 1869, die permanente Synodale Commissie, waarvan de Vaders der scheiding niets wisten. In de Chr. Geref. Kerken stond een zoon, die wel waarlijk een zoon was, maar die noodgedwongen een kled droeg, dat eigenlijk voor hem niet paste. Dat kled werd, Gode zij dank, afgevoerd in 1894 — en omdat Dr. van Lingen dit kled heeft opgeraapt en zich daarmee omhangen heeft; daarom zouden de dragers van dit kled de zoon zelf zijn?”

En Dr. H. H. Kuypers concludeert:

„Zoo vervalt dan ook deze grond... geheel en al en kan daarom door ons niet anders gezegd worden, dan dat deze nieuwe Chr. Geref. Kerk een SCHEURKERK is... Dit verschijnsel van een scheurkerk is niet nieuw, maar oud als de Christelijke Kerk zelf... Men scheidde zich af of uit ergernis over kleine vlekken, die in de ware Kerk gevonden werden, of omdat men met dezen of genen predikant niet overweg kon; en de diepere oorzaak van deze scheuring lag steeds hierin, dat men voor de eenheid van Christus' Kerk niets voelde, of wel die eenheid evenals Dr. van Lingen nu doet, louter geestelijk opvatte van de gemeenschap der heiligen.

Zulk een scheurkerk was dus niet wat onze vaders noemden een valsche kerk, want de kenteekenen der ware Kerk worden bij haar meestal even goed zoo niet beter nog dan bij de oorspronkelijke Kerk gevonden. En toch was zij evenmin de ware Kerk van Christus, omdat zij zich juist van die ware Kerk had afgescheiden, terwijl God aan deze nog geen scheidingsbrief gegeven had. Zoo heeft Augustinus gestreden tegen de Donatisten in zijn dagen..... Calvin tegen de Separatisten..... Voetius en Brakel tegen de Labadisten.....” enzovoort.

Tot zoover de meening van Dr. H. H. Kuypers in 1894.

Het is hier niet de bedoeling, den historischen gang van het kerkbegrip en de kerkelijke terminologie van Prof. Dr. H. H. Kuypers na te gaan. Anders zouden we er op moeten wijzen, dat later andere klanken van hem vernomen zijn.

Wij citeren deze zijn woorden hier om twee redenen slechts:

a) om, thans ook uit zijn mond, nog eens de verzekering te vernemen, die we zelf herhaaldelijk gaven, dat pas dan de kerkelijke strijd zuiver wordt, als men over en weer de kwestie scherp stelt, en dat dit noodig is, om niet alleen oprecht en waar, doch ook ter bevordering van den kerkelijken vrede werkzaam te zijn; waren niet deze woorden bedoeld als middel om een samenspreking te openen en de discussie te leiden?

b) Bovendien citeren we deze bijzonderheid, omdat sommigen óók ter zake van de kerk-vraag het ter Synode van 1936 bestaan hebben, te doen spreken over gangbare opvattingen! Wil men eens zeggen, wat gangbaar is? En hoe oud een meening moet zijn om gangbaar te zijn? Moet een groepje van hen, die het standpunt van Dr. H. H. Kuypers uit 1894 verlaten hebben, beslissen, welke opinie van Dr. H. H. Kuypers of een ander gangbaar heeten zal? Het gesprek over de Kerk behoudt de spanning en de elasticiteit, die het had in bewogen dagen. Sterk van bouwende kracht. En met het oordeel van Dr. A. Kuypers, die de zee meening van Dr. H. H. Kuypers zuiver geformuleerd achtte (zie ons vorig nummer) drijve de een of andere epigonen-selector geen spot. Hij meene ook niet, dat met een

beetje dédain over epigonen de erfenis der Kuypers uit 1894 kan worden weggeredeneerd.

K. S.

Niet meer uit „recht”, maar alleen uit „genade”?

In z'n rede over „De Algemeene Genade” houdt Prof. Bavinck zich ten bewijze voor z'n stelling, dat de le der algemeene genade in de H. Schrift gegrond is uitteraard allereerst bezig met de eerste hoofdstukken van Genesis. Het is met name de overgang van de periode van het nog-niet-verbroken werkverbond tot de periode na de verbreking van dit verbond door de mensch, welke Bavinck daarbij interesseert.

Terecht begint de auteur met de opmerking, dat God na den val verder ging met zijn zelfopenbaring. „Doe den val komt er nu wel verandering. Maar deze staat niet daarin, dat God ophoudt of ook begint met zich te openbaren. De openbaring gaat voort. God trekt zich niet terug. Hij zoekt den mensch weder op... De openbaring blijft dus.”

Tot zoover Bavinck's opmerkingen inzake de vraag wat na den zondeval niet veranderd is.

Maar nu luisteren we verder. Wat is er dan toch wel veranderd?

Bavinck formuleert zijn meening dienomtrent als volgt:

„De openbaring... verandert van karakter. Zij krijgt een anderen inhoud.”

Een ander karakter dus.

En een anderen inhoud.

De schrijver licht dit aldus toe:

„Tegenover den schuldigen mensch, die den dood heeft verdiend, wordt zij (de openbaring) eene openbaring van genade. Als God den mensch, in weerwil van zijne overtreding, toch weder roept en zoekt en vijandschap zet in plaats van de geslotene vriendschap, dan treedt een geheel nieuw element in de openbaring op, n.l. dat der ontferming en der barmhartigheid Gods. Alles vloeit den mensch van nu voortaan uit de genade toe. Leven, arbeid, voedsel, kleeding, komt hem nu niet meer toe krachtens eene overeenkomst of een in 't foedus operum (verbond der werken) geschonken recht, maar alleen uit genade. Deze is de bron en de sprinkader geworden van alle leven en zegen voor den mensch. Zij is de overvloedige fontein van alle goed, Gen. 3:8—24. Maar deze genade blijft niet eene en ongedeeeld. Zij splitst zich in eene algemeene en bijzondere.”

Wij blijven hier even stilstaan, en vragen, wat van dit alles te denken is. Dat hier voor het „leerstuk” der gemeene gratie één der grondpijlers gelegd is, is duidelijk.

Met name één punt is hier van de grootste beteekenis: of n.l. het woord GENADE hier verantwoord is.

Zij, die meenen, dat het stellen van deze vraag opkomt uit oorspronkelijheidsziekte, of iets dergelijks, mogen weten dat deze vraag al dadelijk na verschijning van Bavinck's rede gesteld is. In „De Vrije Kerk”, 21e jaargang, Leiden, Donner, 1895, p. 125, schrijft Dr. T. Bos, dat het hem „niet recht duidelijk geworden is, of de Redenaar ook onderscheid maakt tusschen: algemeene genade als algemeene werkingen des Geestes onder de Evangeliebediening en als algemeene goedheid Gods, bewezen door heel de schepping, aan alle schepselen en aan alle menschen, en verder tusschen de algemeene genade of goedheid en Gods voorzienigheid over alles: de algemeene openbaring Gods en de enkele sporen, van het verloren beeld overgebleven. Dit alles” — zoo vervolgt Dr. Bos — „is zeker nauw aan elkander verbonden; doch met het oog op de gevolgtrekkingen, uit deze redeneering afgeleid, was het niet overbodig geweest, even op dit onderscheid gelet te hebben; want ook de aangehaalde bewijspplaatsen uit de Schrift beslissen hierover niet.”

De onderscheiding tusschen „genade” en „goedheid” wijst in een richting, die onze oogen dwingen moet. Want — afgedacht van de vraag, of ze duidelijk en juist is — ze stelt de vraag: wat is GENADE? Het bewijs voor den term „genade” acht Dr. Bos niet geleverd.

Het slot van de recensie van Dr. Bos houdt met een en ander verband. Stelde Dr. Diemer (zie ons nummer van verleden week) dadelijk na Bavinck's woord de vraag: waar komt de wereld met die algemeene genade terecht? waar loopt dit alles op uit? Dr. Bos, ietwat voorzigtiger zich uitdrukkend, constateert, dat „in deze Rede en bij Prof. Kuypers eenige leerstukken zóó besproken en omschreven worden, dat de vraag in allen ernst mag gedaan, of sommigen ook, door het z.g. doopersche sterk te bestrijden, tot een andere uiterste vervallen.” (blz. 128.)

Onze lezers voelen, waar de recensent met zijn vraag heen wil. De doopers „mijden” de wereld, het natuurlijke leven, verklaren dat tot onheiligh land, en meenen, dat de genade tegenover de natuur staat. Dr. Bos vraest nu, dat het gevaar van een ander uiterste acuut wordt, dat men n.l. zal vervallen in wereld- en natuur-aanvaarding, welke over de schreef gaat, en het leven van Gods volk aan het gevaar der verwereldlijking bloot stelt.

Het is een zegen, dat men — behoudens dan een of andere alarmeerende interventiepoging — na zooveel jaren rustig over deze dingen praten kan. Gebleken is wel, dat noch Bavinck, noch Kuypers met zijn breede vertoogen inzake de Gemeene Gratie dit gevaar mekend, of daaraan voet gegeven hebben; eerder omgekeerd. Het heeft ons persoonlijk dan ook erg gespeten, dat in Amerika indertijd de toch al zware strijd over

de gemeene gratie en zijnspoor geving.

Maar al hebben vingen in de 1 toond, dat de zijn in Kuypers toch haar reel (gratie) niet a bekreop, en of met het opsche Gaat men, s tot het grondbi dan sluit men oorspronkelijke is ook tevens ware vrijheid; mogelijkheden waarbij de an Want het gebe gaat, wie het t

We zullen d door ons geel leveren voor t den term „ge op terug. Laa denken.

„Oxford” en

Te Oxford en conferenties v Berichten or Nederland” ve Te Oxford v bjeen. In Oxf ders („namet Doopsgezinde schap, de Pro digden van „ de Oud-Kathol Verband”; o: jeugd, van de den Internati naam „kerker aartsbisschop conferentie. B zag deze spi geloofsmoed e de opstandige aan het een Turkije, in Pe land wordt e namelijk dat heerschen, h moet bepalen oisch”, aldus of minder in Christelijk ge

In dit confli staan thans van het Eva duidelijk zien schappij van ken op de act thans is, op die de mens afbrekend en zijn, maar opl en in de krac „Zelfs ten a van de „total zwaarwichtige beters te doet Bewegingen, offervuurdigh op zoo menig heel uit den worden onde der kerk — a door alle con het woord v eenige wat t orde in de w levende geeste

Hoe veel is dat de aande steeds over, Evangelie” is Evangelie zelf uit. En dat b beseffen, dat moet niet in e

„De gemeen P. Maury, „ ciaal”. Juist secretaris van Paton, „plants thans wordt hoogste gezag kennen. De hier in de op schap van v gaan de ooge waar, hetgeen Amerikaansch Christen tha der kerk bese van een Chr

We zullen naal etc. niet